

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งจากการวิจัยผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเรียงลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ และประสบการณ์ในการสอนของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 134 คน จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นผู้มีวุฒิมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.82 มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 14.18 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่จบพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาสาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา ร้อยละ 44.03 เป็นผู้จบการศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ร้อยละ 55.97 และเมื่อจำแนกตามระยะเวลาประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือวิชาทางด้านสังคมศึกษาอื่น ๆ พบว่า มีประสบการณ์สอน 1 – 5 ปี ประสบการณ์สอน 6 – 10 ปี ประสบการณ์สอน 11 – 15 ปี และ ประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.43, 23.13, 29.10 และ 34.33 ตามลำดับ โดยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 34.33) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอน 1 – 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 13.43)

2. ระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ ($\bar{X} = 3.62$) และด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลมีค่าต่ำสุด ($\bar{X} = 3.52$)

3. เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.1 เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน คือสาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา กับสาขาวิชาอื่นๆ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่นๆ ($\bar{x} = 3.75$) มีระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากรมากกว่าครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาวิชาสังคมศึกษา ($\bar{x} = 3.45$)

3.3 เปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.1 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นที่เป็นที่ยอมรับมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นขาดทักษะการถ่ายทอด และไม่มีเวลามาสอนนักเรียน และ ครู นักเรียน ขาดความเชื่อมั่น ในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จากภายนอกโรงเรียนมาใช้

4.2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียง มีน้อย ไม่หลากหลาย และขาดความพร้อม โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านเวลางบประมาณสนับสนุน ในการนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และแหล่งวิทยาการในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องภูมิปัญญา ไม่ได้รับการดูแลหรือใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ขาดการวางแผนการใช้

4.3 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียน ชุมชน รัก และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติในท้องถิ่นมีน้อย ไม่หลากหลาย ขาดการพัฒนาดูแลรักษาให้เหมาะสม และการนำนักเรียนไปเรียนรู้จากธรรมชาติขาดการวางแผนทำให้ได้รับความรู้หรือประโยชน์น้อย

4.4 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ต่อสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่างๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะ สื่อ อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ ควรได้รับการดูแลหรือจัดสรรเพิ่มเติม สื่อและเทคโนโลยีที่มี ไม่ทันสมัย และไม่มีคุณภาพ และ บุคลากรขาดความรู้ในการใช้สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ควรได้รับการพัฒนาอบรมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีระดับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ประกอบกับเมื่อพิจารณาสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ครูที่สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 15 ปี แม้ว่าส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในวิชาเอกอื่น ๆ แต่ร้อยละ 44.03 ก็จบทางสังคมศึกษา ทำให้เข้าใจธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะความพยายามให้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุต ถึงนาค (2548 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า ครูที่สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนเทศบาล สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีระดับการใช้มากกว่าทุกด้าน น่าจะเป็นผลมาจากในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้สามารถดำเนินการจัดหาได้ง่าย และยังอำนวยความสะดวกในการใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี

แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลมีระดับการใช้ต่ำกว่าทุกด้าน น่าจะเนื่องมาจากแหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้มีความยุ่งยากในการดำเนินการ ประสานงาน รวมถึงด้านความสะดวกและงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา ศรีเกียรติ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านครอบครัว และภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยที่สุด ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้ทำให้เห็นว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ต้องมีแนวทางและนโยบายเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคลให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 (6) ที่ว่าจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบกับครูทั้งหมดจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้มีการประยุกต์แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 ที่ว่า (1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน คือสาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษากับสาขาวิชาอื่น ๆ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.75$) มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูผู้สอนที่จบการศึกษา สาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.45$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.75$) มีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยากร ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูผู้สอนที่จบการศึกษา สาขาวิชาทางด้านสังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.49$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ น่าจะเนื่องจากครูผู้สอนที่จบการศึกษาสาขาอื่น

มีความจำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ตนเองรับผิดชอบในการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สุด แม้ตัวเองจะมีพื้นฐานทางด้านวิชาสังคมศึกษาน้อยกว่าผู้ที่จบสาขานี้โดยตรง จึงต้องมีการนำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งวิทยากรมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

เมื่อพิจารณาผลจากการเปรียบเทียบสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่มีการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่างกัน โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชตะวัน วรดิษฐ์วงศ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนต่อการจัดแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ ของอาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อพิจารณาด้านสาขาวิชาที่เรียน พบว่า มีทัศนต่อการจัดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเนื่องจากครูผู้สอนรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 (5) ที่ว่าให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ โดย กรมวิชาการ (2546 : 200 - 208) ได้กำหนดบทบาทให้ครูผู้สอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องมีความรับผิดชอบในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยต้องมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่บูรณาการ เป็นหลักสูตรที่มีชีวิตมีความหมายลึกซึ้ง และเป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยการปฏิบัติจริง จัดเตรียมโอกาสที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่างๆ เน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการมีวิจารณญาณ รวมทั้งการทำความเข้าใจในความรู้ต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับการเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ด้วย

นอกจากนี้ในการศึกษาพบว่าสภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังเป็นแบบเดิม ๆ เช่น ค้นคว้าห้องสมุด ไปวัด อ่านจากตำรา ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่ที่น้อยก็คือการศึกษาจากสถานที่จริง สถานประกอบการ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต้องมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ตามหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งสาระสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทยทั้งชาติ จากเดิมที่เน้นการถ่ายทอด การท่องจำ และการทำตามคำสั่งของครูหรือผู้อื่น โดยเน้นวิชาและเนื้อหาเป็นสำคัญ มาเป็นการเน้นความคิดการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอด ชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ควรให้ความสำคัญในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะ โรงเรียนที่ห่างไกล กั้นคด เพราะ ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จะทำให้สามารถ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ใกล้เคียงและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริงประจำวันของ นักเรียนและเกิดประโยชน์ได้มากที่สุด แต่ในการนำภูมิปัญญามาใช้นั้นครูผู้สอนจะต้อง คำนึงถึงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาด้วย โดยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการถ่ายทอด จะทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง มีความเชื่อมั่นในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็น บุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จากภายนอกโรงเรียนมาใช้ต่อไป

1.2 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ จะพบว่า แหล่งเรียนรู้ที่เป็น แหล่งวิชาการในท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียง มีน้อย ไม่หลากหลาย และขาดความพร้อม และโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านเวลา งบประมาณสนับสนุน ในการนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้จาก แหล่งวิชาการต่าง ๆ ดังนั้นในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ครูผู้สอนจะต้องวางแผนการใช้ให้ รัดกุม และให้เกิดประโยชน์สูงสุด และควรดูแลปรับปรุงแหล่งวิชาการในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องภูมิปัญญาให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และคุ้มค่า

1.3 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้ นักเรียน และชุมชน รัก ห่วงเห่น และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และใช้ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติใกล้ตัวให้มากที่สุด

1.4 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ควรเน้นการจัดหาสื่อประเภทอุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัด

การศึกษา ควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการใช้ คู่มือรักษาสื่อประเภทนี้ ให้สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่า ให้ประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทัศนคติ และความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียน

2.2 ควรศึกษาปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน และนักเรียน



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY